

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายเจริญ หัตถกรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๑๖/๒๕๕๐

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นางสาวอนงค์ มัชฌิมมาลย์มาศ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนางสาวอนงค์ มัชฌิมมาลย์มาศ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๑ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ กรณีนางสาวอนงค์ มัชฌิมมาลย์มาศ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพร โดยได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ และพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามอายุของสภาเทศบาลเมืองชุมพรเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าวเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

จากการตรวจสอบปรากฏว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๔๖ เทศบาลเมืองชุมพรมีรายได้รวมทั้งสิ้น ๒๔๖,๖๒๖,๕๖๕.๖๔ บาท ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ประกาศที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดมีผลให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพรมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๓ ครั้ง และปรากฏว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ แต่ไม่ถูกต้องครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือถึงผู้ถูกร้อง ขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมทั้งส่งเอกสารประกอบให้ครบถ้วน รวม ๓ ฉบับ คือ (๑) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช. ๐๐๐๕.๐๕/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๗ (๒) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช. ๐๐๐๕.๐๕/๓๒๑๑ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ และ (๓) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช. ๐๐๐๕.๐๕/๓๗๗๐ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๗

ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพรเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ครบกำหนดระยะเวลาการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๗ และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ครบกำหนดระยะเวลาการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๘ ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการ

ทรัพย์สินฯ ในกรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีต่อผู้ร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือถึงผู้ถูกร้อง ให้ชี้แจง ข้อเท็จจริงที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้ว เป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๖ ฉบับ คือ (๑) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๓๗๓๑ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ (๒) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๐๑๖๕ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ (๓) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๐๕๘๑ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๘ (๔) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๒๐๓๐ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๘ (๕) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๐๕๓๕ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ และ (๖) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๑๐๘๑ เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๕

ผู้ร้องมีคำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๐๐๔๘ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงปลัดเทศบาล เมืองชุมพร ขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งและเอกสารหลักฐาน กรณีเทศบาลเมืองชุมพรแจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ

สำนักงานเทศบาลเมืองชุมพรมีหนังสือ ที่ ชพ. ๕๒๐๐๑.๑/๒๕๓ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ส่งตำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้อง สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพรเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ตามประกาศเทศบาลเมืองชุมพร ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ เทศบาลเมืองชุมพรมีหนังสือ ที่ ชพ ๕๒๐๐๑/ว ๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๖ เรื่อง การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิก สภาท้องถิ่น แจ้งให้ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาลฯ และหัวหน้าส่วนการทำงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม เพื่อซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ และมีหนังสือที่ ชพ ๕๒๐๐๑/ว ๒๖๔๕ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ แจ้งให้คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาลฯ หัวหน้าส่วนการทำงาน และผู้เกี่ยวข้องเข้ารับฟังการบรรยายเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ จากคณะวิทยากร สำนักงาน ป.ป.ช. อีกทั้งเทศบาลเมืองชุมพรมีหนังสือ ที่ ชพ ๕๒๐๐๑/ว ๒๗๘๒ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และ ที่ ชพ ๕๒๐๐๑/ว ๒๖๐๘ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ แจ้งผู้ให้ บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลฯ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณี

พ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ต่อผู้ร้องภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ผู้ร้องมีคำสั่งเรียกผู้ถูกร้องและบุคคลที่เกี่ยวข้องในฐานะพยานมาให้ถ้อยคำ รวม ๕ ฉบับ คือ (๑) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถัด ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๐๐๔๑ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๐ เรียกนางสาวอนงค์ มัชฌมามาลย์มาศ (๒) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถัด ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๐๐๔๔ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๐ เรียกนางสาววามิณี มัชฌมามาลย์มาศ (๓) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถัด ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๐๐๔๕ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๐ เรียกนางอุทัย แสงสุภา (๔) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถัด ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๐๐๔๖ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๐ เรียกนางปาดิสรา ทองหล่อ (๕) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถัด ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๐๐๔๗ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๐ เรียกนางสาวเรณู แก้วคุณคุณ

นางปาดิสรา ทองหล่อ และนางสาวเรณู แก้วคุณคุณ มีหนังสือชี้แจงสรุปว่า พยานทั้งสองคน เป็นพนักงานของร้านฝรั่งบาร์ ไม่สามารถมาให้ถ้อยคำได้เนื่องจากติดธุระ เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ได้สอบปากคำ พยานบุคคลที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้ถูกกล่าวหา สรุปได้ว่า

นางสาววามิณี มัชฌมามาลย์มาศ เป็นน้องสาวของผู้ถูกร้อง โดยประกอบอาชีพค้าขายทำกิจการร้านอาหารชื่อร้านฝรั่งบาร์ สำหรับผู้ถูกร้องในช่วงเวลาปี ๒๕๔๓ - ๒๕๔๗ ผู้ถูกร้องพักอาศัยอยู่ บ้านเลขที่ ๖๕/๑๒ ถนนท่าตะเภา ตำบลท่าตะเภา อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร และประมาณปี ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องย้ายไปทำธุรกิจอยู่จังหวัดระนอง หากมีจดหมายส่งมาถึงผู้ถูกร้อง พนักงานในร้านรวมทั้งพยาน จะเป็นผู้รับจดหมายแทน พยานรับว่าลงลายมือชื่อรับจดหมายสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๗ ที่ ปช. ๐๐๐๕.๐๕/๓๗๑๑ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ ที่ ปช. ๐๐๐๕.๐๕/๐๑๖๕ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ และ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๐๕๘๑ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๘ ที่ส่งมาถึงผู้ถูกร้อง โดยพยานเปิดเอกสารดูและรีบติดต่อทางโทรศัพท์กับผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ถูกร้องรับรู้โดยตลอดว่าเนื้อความในหนังสือเป็นเช่นไร และหากมีจดหมายลักษณะเดียวกันส่งมาถึงผู้ถูกร้อง พนักงานในร้านฝรั่งบาร์จะเป็นผู้ลงลายมือชื่อรับแทน และจะนำมาให้พยานพยานก็จะติดต่อผู้ถูกร้อง ปัจจุบันทราบว่าผู้ถูกร้องทำธุรกิจร้านขายยาอยู่ที่หลังตลาดจังหวัดระนองและติดต่อกับพยานเฉพาะทางโทรศัพท์เท่านั้น

ผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องจบการศึกษาระดับอนุปริญญาตรี สาขาการจัดการจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีเมื่อประมาณปี ๒๕๔๔ หรือ ๒๕๔๕ จำไม่ได้แน่ และได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพรเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ขณะนั้นเทศบาลเมืองชุมพรมีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ตามประกาศผู้ร้อง ผู้ถูกร้องและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพรรวมทั้งผู้บริหารจึงไม่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อมาในปี ๒๕๔๖ เทศบาลเมืองชุมพรแจ้งให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลทุกคนทราบว่าเทศบาลเมืองชุมพรมีรายได้ถึงเกณฑ์ตามประกาศผู้ร้อง ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้องโดยเทศบาลเมืองชุมพรมีหนังสือเชิญวิทยากรจากสำนักงาน ป.ป.ช. มาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ จำไม่ได้แน่ว่าวันที่เท่าใด แต่ยืนยันว่าในวันดังกล่าวผู้ถูกร้องได้ไปฟังการบรรยายที่เทศบาลเมืองชุมพร และทราบว่าในการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพรต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ รวม ๓ ครั้ง คือ เข้ารับตำแหน่ง ๑ ครั้ง หมดสมัย ๑ ครั้ง และหมดสมัยไปแล้วหนึ่งปีอีก ๑ ครั้ง และได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ต่อผู้ร้องแล้ว แต่เจ้าหน้าที่แจ้งว่าขาดสำเนาโฉนดที่ดินและสำเนาทะเบียนบ้านพร้อมทั้งให้ประเมินราคาที่ดินและบ้านดังกล่าว กรณีเจ้าหน้าที่มีหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๗ ไปถึงผู้ถูกร้อง ที่บ้านเลขที่ ๖๕/๑๒ ถนนท่าตะเภา ตำบลท่าตะเภา อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ซึ่งตามใบตอบรับปรากฏชื่อ วามิณี มัชฌมามาลย์มาศ เป็นผู้รับแทนเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ นางสาววามิณี มัชฌมามาลย์มาศ เป็นน้องสาว พักอาศัยอยู่บ้านเลขที่ดังกล่าวมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน มีอาชีพค้าขาย มีร้านอาหารชื่อร้านฝรั่งบาร์ใกล้กับบ้านเลขที่ ๖๕/๑๒ เมื่อนางสาววามิณีได้รับจดหมายจะโทรศัพท์แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ โดยจะเปิดจดหมายและอ่านให้ฟัง เนื่องจากผู้ถูกร้องพักอาศัยอยู่ที่จังหวัดระนองไม่ได้กลับมาที่บ้านเลขที่ดังกล่าว ผู้ถูกร้องจึงไปดำเนินการขอถ่ายสำเนาโฉนดที่ดินจากธนาคาร แต่ไม่สามารถค้นหาสำเนาทะเบียนบ้านได้ จึงไม่ได้ส่งสำเนาโฉนดที่ดินให้สำนักงาน ป.ป.ช. หลังจากนั้นสำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๓๒๑๑ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ ไปถึงผู้ถูกร้องที่บ้านเลขที่ดังกล่าว ซึ่งใบตอบรับปรากฏชื่อ อุทัย แสงสุภา เป็นผู้รับแทนเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๓๗๓๐ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ (ไม่ได้รับใบตอบรับคืน) เตือนให้ส่งสำเนาโฉนดที่ดินและสำเนาทะเบียนบ้านพร้อมทั้งประเมินราคา

ที่ดินและบ้านดังกล่าว นางสาววามิณีเป็นผู้โทรศัพท์แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ สำหรับผู้รับจดหมายเข้าใจว่า คงเป็นพนักงานในร้านฝรั่งบาร์ของนางสาววามิณี เพราะโดยปกติแล้วบ้านเลขที่ ๖๕/๑๒ ในเวลา กลางวันจะปิดประตูบ้านเสมอ พนักงานไปรษณีย์จะนำจดหมายไปส่งที่ร้านฝรั่งบาร์เนื่องจากทราบว่า เป็นญาติกัน

หลังจากนั้น สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๓๗๓๑ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ ไปถึงผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๘ เพื่อแจ้งให้ทราบในกรณี ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๐๑๖๕ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ เดือนให้ ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีฯ และหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๐๕๘๑ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๘ เดือนให้ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ หนังสือทั้ง ๓ ฉบับ นางสาววามิณีเป็นผู้รับผู้แทนและโทรศัพท์แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบโดยวิธีเปิดจดหมาย และอ่านให้ฟัง

ต่อมาเมื่อพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือ สำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๒๐๓๐ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ ไปถึงผู้ถูกร้อง แจ้งให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล เมืองชุมพรมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๐๕๓๕ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๘ เดือนให้ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ และ หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๑๐๘๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๘ เดือนให้ ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ เข้าใจว่าพนักงานในร้านฝรั่งบาร์ของ นางสาววามิณี เป็นผู้รับแทน โดยหนังสือทั้ง ๓ ฉบับ นางสาววามิณีโทรศัพท์แจ้งให้ทราบโดยวิธี เปิดจดหมายและอ่านให้ฟัง เหตุที่ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการส่งเอกสารและยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เพราะคิดว่าจะไม่ลงเล่นการเมืองอีก และคิดว่าการไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ไม่เป็นไร เนื่องจากมีทรัพย์สินไม่มาก

ผู้ถูกร้องยืนยันว่าได้ทราบเรื่องการไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวมทั้งการไม่ยื่นเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่ง

จากหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ทุกฉบับ แม้ไม่ได้รับด้วยตนเองก็ตาม เพราะนางสาววามิณีเป็นผู้รวบรวม และเปิดอ่านให้ฟังทางโทรศัพท์

ผู้ร้องพิจารณาเรื่องนี้ในการประชุมครั้งที่ ๓๖/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐ มีมติ ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา หนึ่งปีในตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพร ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูป การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูป การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงรับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยส่งหนังสือลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ แจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับหนังสือ ดังกล่าว โดยนายไพศาล มัชฌมาลาชัยมาศ น้องชายผู้ถูกร้องเป็นผู้ลงชื่อรับแทนครบกำหนดแล้ว ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นคำชี้แจง คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามข้อกำหนดคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๒๒ วรรคสอง ให้นำหนังสือแจ้งคู่กรณีและสำเนาคำร้องปิดไว้ ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ และให้ถือว่าได้ส่งเอกสารดังกล่าวแก่ผู้ถูกร้องโดยชอบแล้ว เมื่อครบกำหนดเวลาที่ ผู้ถูกร้องต้องยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ปิดหนังสือแจ้งคู่กรณีและสำเนาคำร้องดังกล่าวแล้ว ตามข้อกำหนดคณะกรรมการรัฐธรรมนูญฯ ข้อ ๒๐ วรรคสอง และข้อ ๒๒ วรรคสอง แล้ว ผู้ถูกร้อง ไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแต่อย่างใด

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริง เพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดง

รายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณี พ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาเป็นประธาน ศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

วรรคสาม บัญญัติว่า ให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตรา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ

วรรคสี่ บัญญัติว่า บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป และเมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว บรรดาคดีหรือการที่ค้างดำเนินการนั้นให้โอนไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ที่แต่งตั้งขึ้นใหม่นั้น”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ... “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า ... (๕) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีรายได้ หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ...”

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว

ตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศและทรัพย์สิน ที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่า หนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่งตามระยะเวลา การยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ๆ”

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๓๒ ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน ดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่น จะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำ รายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย และต้องยื่นภายใน กำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่ง หรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้วให้มีหน้าที่ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำความดังกล่าว แล้วแต่กรณี

และห้ามมิให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในการนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดและเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในตำแหน่งดังกล่าว”

ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ เรื่อง การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ บัญญัติว่า “กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๔ เช่นเดียวกับกรณีการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ”

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ กำหนดให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลเมืองที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าสองร้อยล้านบาทเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้รายได้ของเทศบาลเมืองที่กำหนดดังกล่าว หมายถึงรายได้ รวมเงินอุดหนุน เงินสะสม และเงินกู้ของเทศบาลเมืองนั้น ในปีงบประมาณที่ผ่านมา

กรณีมีปัญหาต้องพิจารณาก่อนว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดหรือไม่ เห็นว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพร เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ จึงพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีในวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้อง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว

มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี โดยต้องยื่นภายในวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๘ แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ผู้ร้องยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ ต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ซึ่งคณะกรรมการรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ และในระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ และมีผลบังคับใช้นับแต่วันประกาศเป็นต้นไป โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธานศาลรัฐธรรมนูญ ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และวรรคสี่บัญญัติให้บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๕ นี้ดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดได้

สำหรับประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ หรือไม่ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า เทศบาลเมืองชุมพรมีรายได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๖ รวมทั้งสิ้น ๒๔๖,๖๒๖,๘๖๕.๖๔ บาท จึงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ ประกาศดังกล่าว กำหนดหลักเกณฑ์ว่า ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าสองร้อยล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพร เข้าดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ และยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่ง และพ้นตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓

ข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพร เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ เนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามอายุของสภาเทศบาลเมืองชุมพร ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้อง เพียง ๑ ครั้ง เมื่อเข้ารับตำแหน่ง ซึ่งกำหนดเวลายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ภายในสามสิบวัน เริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ ผู้ถูกร้องยื่น เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ แต่ไม่ถูกต้องครบถ้วน และไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ อีก ๒ ครั้ง คือ กรณีพ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี โดยผู้ถูกร้องไม่ได้แจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้ร้องทราบ แม้ว่าผู้ร้องโดยสำนักงาน ป.ป.ช. จะมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงถึง ๖ ฉบับ ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ชี้แจงเหตุที่ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ และจากพยานหลักฐานของผู้ร้องปรากฏว่า เทศบาลเมืองชุมพรมีหนังสือ ที่ ชพ ๕๒๐๐๑/ว ๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๖ เรื่อง การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น แจ้งให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพร เข้าร่วมประชุม เพื่อซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ และมีหนังสือ ที่ ชพ ๕๒๐๐๑/ว ๒๖๔๕ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ แจ้งให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพร เข้ารับฟังการบรรยายเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ จากคณะวิทยากรของสำนักงาน ป.ป.ช. อีกทั้งมีหนังสือ ที่ ชพ ๕๒๐๐๑/ว ๒๗๘๒ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และ ที่ ชพ ๕๒๐๐๑/ว ๒๖๐๘ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

แจ้งให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพร ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ต่อผู้ร้องภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ซึ่งผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำยอมรับต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เทศบาลเมืองชุมพรแจ้งให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลทุกคน ทราบว่าเทศบาลเมืองชุมพรมีรายได้ถึงเกณฑ์ตามประกาศของผู้ร้อง ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพรมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้อง โดยเทศบาลเมืองชุมพรมีหนังสือเชิญวิทยากรจากสำนักงาน ป.ป.ช. มาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ และยืนยันว่าในวันดังกล่าวผู้ถูกร้องได้ไปฟังการบรรยายที่เทศบาลเมืองชุมพร และทราบว่าการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพรต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ รวม ๓ ครั้ง คือ เข้ารับตำแหน่ง ๑ ครั้ง หมดสมัย ๑ ครั้ง และหมดสมัยไปแล้วหนึ่งปีอีก ๑ ครั้ง ซึ่งผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ต่อผู้ร้องแล้ว แต่เจ้าหน้าที่แจ้งว่าขาดสำเนาโฉนดที่ดินและสำเนาทะเบียนบ้านพร้อมทั้งให้ประเมินราคาที่ดินและบ้านดังกล่าว และผู้ถูกร้องยอมรับว่ากรณีที่ดินสำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือไปถึงผู้ถูกร้อง ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพร และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วหนึ่งปี จำนวน ๖ ฉบับ นั้น นางสาววามิณี ซึ่งเป็นน้องสาวของผู้ถูกร้อง เป็นผู้รับแทน และโทรศัพท์แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบโดยวิธีเปิดจดหมายและอ่านให้ฟัง เหตุที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เพราะคิดว่าจะไม่ลงเล่นการเมืองอีกและคิดว่าการไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ไม่เป็นไร เนื่องจากมีทรัพย์สินไม่มาก นอกจากนั้น คณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยส่งหนังสือลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ แจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับหนังสือดังกล่าว โดยนายไพศาล มัชฌมามาลย์มาศ น้องชายผู้ถูกร้อง เป็นผู้ส่งชื่อรับแทน ครบกำหนดแล้ว ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นคำชี้แจง คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงให้นำหนังสือแจ้งคู่กรณีและสำเนาคำร้องปิดไว้ ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เมื่อครบกำหนดเวลาที่ผู้ถูกร้องต้องยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ปิดหนังสือดังกล่าว ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแต่อย่างใด

จากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังกล่าว รับฟังเป็นยุติว่า ผู้ถูกร้องทราบว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้อง การที่ผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ว่าที่ไม่ดำเนินการส่งเอกสารประกอบการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เพราะคิดว่าจะไม่ลงเล่นการเมืองอีกและคิดว่าการไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ไม่เป็นไรเนื่องจากมีทรัพย์สินไม่มากนัก แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องมิได้ให้ความสำคัญต่อหน้าที่ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอันเป็นกฎเกณฑ์พื้นฐานสำคัญที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องตระหนักว่าเป็นหน้าที่ที่พึงต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด เพื่อให้กลไกการตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องจึงไม่อาจรับฟังได้ จึงฟังว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งกรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมพรมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ วรรคสอง ประกอบกับประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ เมื่อผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้องภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ คือวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ ผู้ถูกร้องจึงพ้นจากตำแหน่งไปโดยผลของกฎหมายเฉพาะตั้งแต่วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ ตามมาตรา ๓๔ ประกอบกับมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งเป็นการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งดังกล่าว ส่วนการพ้นจากตำแหน่งของผู้ถูกร้องเพราะเหตุสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามอายุของสภาเทศบาลเมืองชุมพรเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ นั้น เป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระปกติ มิใช่เป็นการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด และการพ้นจากตำแหน่งของผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ก็มิใช่เป็นมาตรการทางกฎหมายที่เป็นการจำกัดสิทธิทางการเมืองแต่อย่างใด ประกอบกับการยื่นบัญชี

แสดงรายการทรัพย์สินฯ หลังจากที่พักจากตำแหน่งมีเจตนาสมัครเพื่อตรวจสอบถึงความมีอยู่ของทรัพย์สินและหนี้สิน เพื่อเปรียบเทียบกับขณะที่ผู้ถูกร้องมีอยู่ก่อนเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เมื่อผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีจึงไม่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบถึงความมีอยู่ของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหลังจากพ้นจากตำแหน่ง เมื่อการจำกัดสิทธิทางการเมืองของผู้ถูกร้องเพราะเหตุจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งมีผลทางกฎหมายตั้งแต่วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ แล้ว การที่จะจำกัดสิทธิทางการเมืองเพราะเหตุจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีอีก โดยสภาพจึงไม่อาจกระทำได้ จึงเห็นว่า การจำกัดสิทธิทางการเมืองตั้งแต่วันพ้นจากตำแหน่ง เพราะเหตุจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีเข้ารับตำแหน่ง นั้น วันพ้นจากตำแหน่งตามความในมาตรา ๓๔ จึงต้องหมายความถึงวันพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุจากการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว ซึ่งแตกต่างจากวันพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งไปแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในกรณีเช่นว่านี้ วันพ้นจากตำแหน่งจึงเป็นวันพ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายอื่น เช่น ครบวาระ หรือลาออก เป็นต้น ซึ่งโดยสภาพไม่อาจตั้งให้พ้นจากตำแหน่งหลังวันพ้นจากตำแหน่งเพราะครบวาระหรือลาออกตามกฎหมายอื่นได้อีก ส่วนกรณีจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ อันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงซึ่งควรแจ้งให้ทราบนั้น วันพ้นจากตำแหน่งคือวันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งโดยผลของกฎหมาย เพราะเหตุจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ แล้ว การที่จะจำกัดสิทธิทางการเมืองของผู้ถูกร้องเพราะเหตุจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ด้วยการห้ามมิให้ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีโดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ อีก จึงไม่อาจกระทำได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจึงเห็นว่า นางสาวอนงค์ มัชฌิมมาลย์มาศ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง มีผลให้ต้องพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นวันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๓
วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓

นายจรัญ หัตถกรรม
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ